

महाराष्ट्र शासन कृषि विभाग

कृषि पुरस्कार - २०१४

विजेत्यांचा सत्कार व पुरस्कार वितरण सोहळा

दि. ११ जुलै २०१७

डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषिरत्न पुरस्कार

डॉ.पंजाबराव देशमुख यांनी कृषि, क्षेत्रामध्ये केलेल्या कार्याला अभिवादन म्हणून त्यांच्या १०१ व्या जयंतीचे निमित्त साधुन सन २०००-२००१ सालापासुन राज्यातील एका शेतक-यास अथवा संस्थेस “डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषिरत्न पुरस्कार” देऊन सन्मानित करण्यात येते.

पात्रता

राज्यातील कृषि क्षेत्रातील कृषि विस्तार, कृषि प्रक्रिया, निर्यात, कृषि उत्पादन, पीक फेरबदल, कृषि उत्पादनामध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर इ.मध्ये अति उल्लेखनीय कार्य

पुरस्काराचे स्वरुप

- ❖ रुपये ७५,०००/- (रु. पंच्याहत्तर हजार फक्त) एवढी रोख रक्कम, स्मृतीचिन्ह व सन्मानपत्र
- ❖ पुरस्कार विजेत्या व्यक्तीच्या पत्नीस साडी चोळी, कोयरी/पतीस शाल
- ❖ सन २०१३ अखेर १६ कृषिरत्न पुरस्कार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

श्री. विश्वासराव आनंदराव पाटील
मु.पो. लोहारा, ता. पाचोरा, जि. जळगाव
जमिन धारणा -८.४० हे.
मो.नं. ९७६३४७५७६४

- फळपिकामध्ये आंबा, सिताफळ, बोर या पिकांची लागवड.
- नवीन कृषि तंत्रज्ञानाचा, सेंद्रिय पीक पध्दतीचा व १०० टक्के क्षेत्रावर ठिबक सिंचनाचा अवलंब
- जर्मनी व जपान या देशामध्ये सेंद्रीय कापूस विक्री
- सेंद्रिय शेती संदर्भात विविध दैनिके व मासिकांमधून लिखाण
- आकाशवाणी, दुरदर्शन व खाजगी वृत्तवाहिन्यांद्वारे सेंद्रिय शेतीबाबत मुलाखती
- भारत कृषक समाजाचे सन २००२ पासून मानद सचिव म्हणून कार्यरत

वसंतराव नाईक कृषिभूषण पुरस्कार

कृषि आयुक्तालयाच्या स्थापनेस १०० वर्षे पुर्ण झाल्या निमित्त, कृषि आयुक्तालयाची (पुर्वीचे कृषि संचालनालय) शेती संवत्सरी साजरी करण्याचा भाग म्हणून १९८४ पासून दरवर्षी एकुण १० (दहा) शेतकरी अथवा संस्थाना कृषिभूषण पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येते.

पात्रता

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विकास, फलोत्पादन, ग्रामिण विकास, शेतक-यांचा विकास इत्यादी संलग्न क्षेत्रात अद्वितीय कार्य

पुरस्काराचे स्वरुप

- ❖ रुपये ५०,०००/- (रु.पन्नास हजार मात्र) रोख रक्कम, स्मृतीचिन्ह, सन्मानपत्र देऊन सपत्निक सत्कार
- ❖ सन २०१३ अखेर २३८ कृषिभूषण पुरस्कार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

श्री. दिलीप गणपत नारकर
मु. पो. आसगे, ता. लांजा, जि. रत्नागिरी
जमिन धारणा – ११.२० हे
मो.नं.९४२३२९२३६६/ ०२३५१- २३००९१

- ❖ काजू, आंबा नारळ सुपारी व चिकु ही मुख्य फळपीके त्यामध्ये शेवगा अननस, केळी पेरु, कोकम, आवळा दालचिनी व काळीमिरी या मसाला पिकांचे आंतरपिक
- ❖ फळप्रक्रियेबाबत स्वतः प्रशिक्षित, काजू प्रक्रियांतर्गत सुके/ओले काजूगर काढून त्याची विक्री
- ❖ पूरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय करतात. काजू कलमांची रोपवाटीका
- ❖ स्थानिक वर्तमानपत्रे, साप्ताहिके यामध्ये लेख प्रसिध्द, कृषि वाचनालयाची स्थापना
- ❖ सन १९९९ मध्ये जिल्हा शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार तर सन २००१ मध्ये वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार

त्यांच्या या कार्याबद्दल महाराष्ट्र शासन त्यांना वसंतराव नाईक कृषिभूषण पुरस्कार प्रदान करित आहे.

श्री. प्रेमानंद हरी महाजन,
मु.पो. तांदलवाडी, ता. रावेर, जि. जळगाव
मो.नं. ९७६३८९३७७७

- केळीमध्ये ऊतीसंवर्धित केळी रोपांची लागवड केळीचे १२८ मे. टन. विक्रमी उत्पादन
- कापूस जोड ओळ पध्दत, सुधारित कापूस लागवड, क्षारपड जमीन सुधार प्रकल्प, ऊतीसंवर्धित केळी लागवड, गांडुळ खत प्रकल्प आपले स्वतःचे क्षेत्रामध्ये राबवून विक्रमी उत्पादन .
- बियाणे प्रतवारी व प्रक्रिया करण्यासाठी युनिटची उभारणी
- सहयोग कृषि विज्ञान मंडळाची स्थापना - शेतीला पुरक व्यवसाय म्हणुन दुग्धव्यवसाय करतात.
- सन ०७-०८ चा वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी व अमितसिंह फाऊंडेशन, नवी दिल्ली तर्फे उद्‌यानरत्न पुरस्कार

त्यांच्या या कार्याबद्दल महाराष्ट्र शासन त्यांना वसंतराव नाईक कृषिभूषण पुरस्कार प्रदान करीत आहे.

श्री. आनंदराव नाथा गाडेकर
मु. बोरबनवाडी, पो.घारगाव
ता. संगमनेर जि.अहमदनगर
जमिन धारणा - ४.८४ हे.
मो.नं.९८६०१५९७१०/ ९४२३६३२३३३

- ❖ शेतामध्ये टोमॅटो, भेंडी, मेथी, पालक, द्राक्ष, पपई, डाळींब, सिताफळ, नारळ, झेंडू इ. विविध प्रकारची पीके
- ❖ सुधारीत बी-बियाणे, शेती अवजारे, आधुनिक तंत्रज्ञान, जैविक खते ठिबक सिंचन सेंद्रिय शेतीचा अवलंब
- ❖ विविध मासिके व वर्तमानपत्रे यामधून शेतीविषयक लेख आकाशवाणी व दूरदर्शनवर मुलाखती प्रसारीत
- ❖ सामाजिक कार्यक्रमांमध्ये ग्राम स्वच्छता अभियानाचा प्रचार
- ❖ शेतक-यांना द्राक्षे, पपई, सिताफळ, डाळींब इ. पीकांसाठी मार्गदर्शन करत असतात.
- ❖ शेतीला पुरक दुग्धव्यवसाय - सावता महाराज दुग्धव्यवसाय संस्था सुरु करुन त्याचे ते चेअरमन आहेत.

- ❖ शेतीमालासाठी स्वतःचे पॅकहाऊस असून मालाची निर्यात केली जाते.
- ❖ यापुर्वी वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी (१९९७), डाळींब व द्राक्ष या पीकामध्ये महात्मा फुले कृषी विद्यापीठ, राहुरी यांचेकडून पुरस्कार

श्री. मच्छिंद्र शिवराम कुंभार

मु.पो. वाठार रोड, पेठ वडगाव, ता. हातकणंगले,

जमिन धारणा - ४.०० हे.

जि. कोल्हापूर मो.नं. ९९२३४७६२६४/९४०३७८०९५१

- ✚ अत्याधुनिक तंत्राद्वारे ऊस व आंतरपिके लागवड
- ✚ बांधावर फळझाडे लागवड केलेली असून सध्या आंबा, नारळ, चिकू, पेरु, फणस, सुपारी, लिंबू, पपई, इ. प्रकारची १५० झाडे आहेत. पाण्याचा काटकसरीने वापर, ऊसामध्ये पाचट आच्छादन, ठिबक सिंचनाचा वापर करित आहेत. हळद, केळी, रताळी इ. पिकेही घेतात
- ✚ शेतीपूरक व्यवसाय म्हणून ते पशुपालन करत आहेत.
- ✚ बाजारपेठांचा अभ्यास करुन पेठ गावामध्ये मालाची विक्री स्वतः करत आहेत.
- ✚ जयकिसान शेतकरी मंडळाच्या माध्यमातून शेतक-यांना मार्गदर्शन करतात.
- ✚ विविध वर्तमानपत्रामधून त्यांचे लेख प्रसिध्द. कृषि अभ्यासासाठी युरोप दौरा केला आहे.
- ✚ कृषी क्षेत्रातील योगदानाबद्दल त्यांना सन २००६ चा वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार प्राप्त झाला आहे.

श्री.माधवराव दत्ताजीराव पाटील
मु.पो.कांदे, ता. शिराळा, जि. सांगली
जमिन धारणा - ६.०० हे.
मो.नं.७५८८८६६०३३

- ❖ शेतीमधील उत्पादन खर्च कमी करून उत्पादन वाढीवर भर दिलेला आहे.
- ❖ शेतीपुरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय - गोबर गॅस प्लॅन्टचा वापर
- ❖ शेतीमध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर केला जातो. त्यामध्ये ठिबक सिंचन आणि तुषार सिंचनाचा वापर
- ❖ सेंद्रीय शेतीचा अवलंब
- ❖ पीकस्पर्धेत सहभाग घेऊन विविध पातळीवर प्रथम क्रमांक
- ❖ सन १९८८ चा महाराष्ट्र शासनाचा शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार

श्री. आनंदराव कृष्णा मटकर
मु.पो. शिप्पूर तर्फ नेसरी, ता. गडहिंगलज, जि. कोल्हापूर.
जमिन धारणा — २.२५ हे.
मो.नं. ९९२३३८९९६१

- आंबा, काजू, ऊस, मिरची, सोयाबीन, भात, मका, भुईमुग व तूर इ. पिके घेतात.
- फळबागेसाठी पूर्णपणे ठिबक सिंचन
- शेतामध्ये कृषि पर्यटन स्थळ निर्माण केलेले आहे व कृषि पुरक व्यवसाय करतात.
- सामाजिक वनीकरणाच्या माध्यमातून ५०,००० झाडे गायरानामध्ये जोपासली आहेत.
- वृत्तपत्र प्रसिध्दीच्या माध्यमातून शेतक-यांना मार्गदर्शन
- महालक्ष्मी महिला बचत गटांमार्फत कृषि उत्पादनावर आधारित प्रक्रिया उद्योग करतात.
- पंचशील कृषि विज्ञान मंडळाची स्थापना
- सन २००२ चा वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार

श्री. शेषराव शंकरजी निखाडे
मु. पो. सेलोटी,ता. लाखनी, जि. भंडारा
जमिन धारणा- २.४० हे.
मो. नं. ९७६४६२३७६६

- ✚ भात लागवडीसाठी श्री पध्दतीचा अवलंब करतात.
- ✚ कृष्णा जातीच्या हळदीचे बियाणे तयार करुन इतर शेतक-यांना पुरवितात.
- ✚ जट्रोफा, निलगिरी, बांबू, शेवगा यांची देखील लागवड केली आहे.
- ✚ त्यांच्याकडे आंबा, फणस, आवळा ही फळपिके असून केळी हया फळपिकाची लागवड त्यांनी तालुक्यामध्ये प्रथमतः केली आहे.
- ✚ सर्व क्षेत्रावर ठिबक व तुषार सिंचनाचा वापर केला आहे.
- ✚ शेतकरी मंडळाची स्थापना केली आहे.
- ✚ सन २००७चा महाराष्ट्र शासनाचा वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार त्यांच्या या कार्याबद्दल त्यांना महाराष्ट्र शासन वसंतराव नाईक कृषिभूषण पुरस्कार प्रदान करित आहे.

श्री. दत्तात्रय गणपतराव गुंडावार
मु. चिंचाळा रै (मांगली) ता. भद्रावती, जि. चंद्रपूर
जमिन धारणा – १.९६ हे.
मो. नं.९९७५७६४२४८

- ✚ सोयाबीन, भात तुर, हरभरा, गहु ही पिके.
- ✚ श्री पध्दतीचा अवलंब करुन भाताचे विक्रमी उत्पादन
- ✚ शेती पुरक व्यवसाय म्हणून कुक्कुटपालन, शेळीपालन, मधुमक्षीका पालन, गांडुळ खत निर्मिती
- ✚ कमी खर्चामध्ये हळद उकडणी यंत्राची निर्मिती (बॉयलर)
- ✚ धानावर प्रक्रियाकरुन “ग्रामोदय” या ब्रँड नावाने तांदळाची विक्री
- ✚ भात खाचरामध्ये शिंगाडेची लागवड करुन अतिरिक्त उत्पादन
- ✚ सन २०११चा महाराष्ट्र शासनाचा शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार

जिजामाता कृषिभूषण पुरस्कार

शेती क्षेत्रातील महिलांचा वाढता सहभाग लक्षात घेऊन त्यांच्या कार्याचा यथोचित गौरव व्हावा व अशा महिलांच्या कार्याने प्रभावित होऊन इतर महिलांमध्ये जागृती निर्माण होण्याच्या उद्देशाने सन १९९५ पासून फक्त महिलांसाठीच जिजामाता कृषिभूषण पुरस्काराची सुरुवात केली आहे. राज्यातून दरवर्षी पाच (५) महिला शेतक-यांची या पुरस्कारासाठी निवड करण्यात येते.

पात्रता

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विकास, फलोत्पादन, ग्रामीण विकास, शेतक-यांचा विकास इत्यादी संलग्न क्षेत्रात अद्वितीय कार्य

पुरस्कारचे स्वरूप

- ❖ रुपये ५०,०००/- (रुपये पन्नास हजार) रोख आणि स्मृतीचिन्ह, तसेच पतीसह सत्कार
- ❖ सन २०१३ अखेर ९० महिलांना हा पुरस्कार प्रदान करण्यात आलेला आहे.

सौ. माधुरी महादेव भोईर,
मु. पो. वेढे, ता. भिवंडी, जि. ठाणे
जमिन धारणा – ०.६७ हे मालकीची, २.५० हे भाडेतत्वाने
मो.नं.९९६०१७१७४७/८६९८७२४२७३

- ❖ त्यांची गेल्या २० वर्षांपासून त्या शेती व्यवसाय करतात. त्यांनी आंबा, चिकू, नारळ, काजू, पेरू, पपई, डाळींब इ. फळझाडांची यशस्वी लागवड केलेली आहे. त्या पिकांना कंपोस्ट, हिरवळीचे व गांडूळ खताचा वापर करतात.
- ❖ पारंपारिक पीकांसोबत भाजीपाला पीकांची लागवड करतात. फुलशेतीमध्ये झेंडू, गुलाब, झिनिया इ. फुलपिकांची लागवड करून त्यांनी चांगल्या प्रकारे उत्पादन काढले आहे.
- ❖ संकरित 'सह्याद्री' भाताचे विक्रमी उत्पादन तालुका पातळीवर भात पीकस्पर्धेत त्यांचा दुसरा क्रमांक
- ❖ सिंचनासाठी ठिबक आणि तुषार सिंचन पद्धतीचा ते कार्यक्षमपणे वापर करतात.
- ❖ त्या शेतीला पूरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय आणि कुक्कुटपालन इ. व्यवसाय करतात
- ❖ कृषि मालावर आधारित उद्योगाचे महिला बचत गटामार्फत विनामुल्य प्रशिक्षण
- ❖ सन २००८ मध्ये वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार

श्रीमती सुनिता दारासिंग रावताळे,
मु.पो. आडगाव, ता. शहादा जि. नंदुरबार
जमिन धारणा – ४.१८ हे.
मो. नं. ९९२१७४४८९१

- पपई, मिरची, टरबुज, कांदा, ऊस, कापूस, मका, गहू, हरभरा इत्यादी पीकांची लागवड करुन विक्रमी उत्पादन घेतात.
- शेतीमध्ये हिरवळीचे खतांचा वापर केला जातो. तसेच ठिबक व तुषार सिंचनाचाही वापर केला जातो.
- गेल्या १५ वर्षांपासून शेतीविषयक जमाखर्च त्या लिहून ठेवतात.
- आधुनिक तंत्रज्ञानाचा अवलंब व स्वतः बाजारपेठेत जाऊन विक्री करुन अधिक उत्पन्न घेणे
- माती व पाणी परिक्षण करुन रासायनिक खतांचा वापर शिफारशीनुसार करतात.
- शेतीपुरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय करतात.

सौ. वैशाली राजेंद्र पवार,
मु.पो. पारुंडे, ता. जुन्नर, जि. पुणे
जमिन धारणा - ०.९२ हे
मो. नं. ९९७५५७१००७/८६००११६०२९

- ❖ त्यांचे शेतामध्ये आंबा व सिताफळ चिकू, पपनस ही फळपिके आहे.
- ❖ संपूर्ण शेतावर ठिबक सिंचन व मायक्रो स्पिंकलरचा वापर केला आहे. सेंद्रीय शेतीचा अवलंब
- ❖ महिला बचत गटांना गांडूळखत तयार करणे तसेच दशपर्णी अर्काविषयी माहिती देतात.
- ❖ १० गुंठे शेडनेटमध्ये रंगीत ढोबळी मिरची व हिरव्या काकडीचे उत्पादन
- ❖ शेतमालाची साठवण करण्याकरीता पॅक हाऊस व आधुनिक कांदा चाळ उभारणी
- ❖ शिवकृपा बचत गटामार्फत आंबा, लोणच्याचे गृहउद्योग उत्पादन उत्पादक ते ग्राहक योजनेंतर्गत विक्री करतात.

सौ. विद्या बाबुराव रुद्राक्ष
मु.पो. डिघोळअंबा, ता. अंबाजोगाई, जि.बीड
जमिन धारणा — १.६० हे.
मो. नं. ८३०८७३६६१३

- उच्चशिक्षित प्रगतशिल महिला शेतकरी आहेत.
- फळबाग लागवडीमध्ये आंबा या फळपिकाची लागवड करुन त्यामध्ये हळद आणि अद्रक (आले) याचे आंतरपिक घेतले आहे.
- इतर पीकामध्ये सोयाबीन, ज्वारी, गहू, हरभरा ही पीके घेतात.
- ठिबक व तुषार सिंचन पध्दतीचा अवलंब, हिरवळीच्या खताचा वापर.
- शेतीस पुरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय करतात.
- गोडवा व बळीराजा या मासिकामध्ये शेतीविषयक माहितीचे लेख
- त्यांचेकडे असलेल्या हळद व दाल प्रक्रिया उद्योगामुळे अनेक महिलांना रोजगार मिळाला आहे.
- संद्रीय शेतीमधील उत्कृष्ट कार्याबद्दल व प्रयोगशील युवा शेतकरी म्हणून प्रमाणपत्र प्राप्त झालेले आहे.

सौ. लक्ष्मीबाई बापूजी पारवेकर ,
मु.पो. सवना, ता. महागाव, जि. यवतमाळ
जमिन धारणा — ३.९० हे.
मो.९६३७५५०४७९

- ❖ केळी लागवड केली आहे. त्या ऊस, ऊती संवर्धित केळी, कापूस, गुलाब याचे उत्पादन - सदरील सर्व पीकांना ठिबक व तुषार पध्दतीने पाण्याचा वापर
- ❖ केळी व गुलाब या पीकांच्या काढणीनंतर प्रतवारी व पॅकिंग करुन विक्री केल्याने चांगला बाजारभाव मिळण्यास मदत होते.
- ❖ पाणंद रस्त्यांची कामे मार्गी लावण्यात पुढाकार घेतला.
- ❖ कृषि विषयक साहित्याचा संग्रह
- ❖ त्यांना फुलशेती व केळीचे विक्रमी उत्पादनासाठी बळीराजा पुरस्कार

वसंतराव नाईक शेतीमित्र पुरस्कार

ज्या व्यक्ती/संस्था स्वतः शेती करीत नाहीत किंवा ज्यांची स्वतःची शेती नाही, परंतु पत्रकारीतेद्वारे किंवा इतर अन्य मार्गाने या क्षेत्रात बहुमोल कामगिरी करतात, अशा शेतक-यांना /व्यक्तींना/संस्थांना, त्याचप्रमाणे कृषि क्षेत्राशी संलग्न घरगुती उद्योग तसेच खेड्यांमधून परसबाग वृद्धीगत करणा-या महिला, कृषि विकास मंडळाचे क्रियाशील सभासद/प्रमुख, इत्यादी व्यक्ती/संस्था/शेतकरी यांना सन १९९४ पासून वसंतराव नाईक शेतीमित्र हा बहुमान प्रदान करून सन्मानित करण्यात येते. या पुरस्कारासाठी राज्यातून **तीन जणांची (व्यक्ती अथवा संस्था)** निवड करण्यात येते.

पुरस्कारचे स्वरूप

- ❖ रु. ३०,०००/- (रुपये तीस हजार मात्र) रोख रक्कम, स्मृतीचिन्ह व सन्मानपत्र आणि त्या व्यक्तीचा सपत्निक सत्कार
- ❖ सन २०१३ अखेर ६३ शेतीमित्र पुरस्कार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

श्री. राजेश सुरेशराव चोबे,
मु. पो. पानवडोद, ता. सिल्लोड, जि. औरंगाबाद
मो. ९४२२२०४००७

- ✚ शिक्षण एम.ए. मराठी. दै. सकाळ तथा अॅग्रोवनमध्ये ते वार्ताहर म्हणून कार्यरत
- ✚ सिद्धेश्वर कृषि विज्ञान मंडळ, पानवडोद येथे त्यांचा सक्रिय सहभाग असून ते शेतक-यांच्या गटांमार्फत विविध उपक्रम राबवितात.
- ✚ शेतीविषयक आधुनिक कार्यक्रम स्वतःचे शेतावर घेवून हंगामनिहाय शेतक-यांना मार्गदर्शनासाठी वृत्तपत्रातून ते नेहमी लेखन
- ✚ दोन वर्षांपासून निर्यातक्षम मिरची पिकाचे एकरी ४.५० किं. उत्पादन.
- ✚ त्यांनी १० एकर क्षेत्रावर ठिबक घेवून हळद, आले पिकांचे चांगले उत्पादन घेतले आहे.
- ✚ यापूर्वी किसान विकास प्रतिष्ठान, गोवराई यांचेमार्फत कै. शंकरराव चव्हाण कृषिरत्न पुरस्कार २०१० ने सन्मानित

श्री. व्यंकट संतुकराव कुलकर्णी
रा. देवर्जन, ता.उदगीर, जि.लातूर
मो नं -९४२२६५७२५२/९८८१४०१४०३

- ❖ दै. लोकमतच्या माध्यमातून आधुनिक तंत्रज्ञान, शासकीय योजनांची माहिती देतात.
- ❖ आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करणा-या शेतक-यांच्या यशोगाथांना प्रसिध्दी.
- ❖ आकाशवाणीच्या कार्यक्रमातून कृषि विषयक मार्गदर्शन
- ❖ तसेच रोटरी क्लबच्या वतीने शेतकरी मेळाव्याचे आयोजन.
- ❖ गांडूळ खत निर्मिती करून खताचा वापर.
- ❖ स्वःताचे शेतामध्ये ठिबक व तुषार सिंचनाचा वापर.
- ❖ एका जिद्दी शेतक-याची कथा (जिद्दी एकनाथ) हे पुस्तक प्रकाशित.
- ❖ यापुर्वी कृषि पत्रकारीता वसंतराव नाईक प्रतिष्ठान, मुंबई, राज्य शासनाचा आचार्य बाळशास्त्री जांभेकर, उत्कृष्ट पत्रकारीता पुरस्कार, यशवंतराव चव्हाण, पत्रकारीता पुरस्कार व कै. अनंतराव भालेराव पत्रकारीता पुरस्काराने सन्मानित

कु. चैताली बाळू नानोटे
मु.निंभारा, पो.महान, ता.बार्शीटाकळी, जि. अकोला,
मो.नं. ७७७३९८७४२७

- ❖ मुक्त महिला पत्रकार
- ❖ कृषिविषयक लेखनाची आवड
- ❖ राज्यातील विविध प्रकाशनांमध्ये शेतक-यांच्या यशोगाथा लिहित आहेत.
- ❖ विदर्भातील शेतीला केंद्रबिंदू मानत लिखाणावर भर कृषि पत्रकारीतेला प्राधान्य
- ❖ डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ अकोला येथे भेटी देऊन शेतीचे नवे तंत्रज्ञान शेतक-यांपर्यंत पोहचविण्याचे कार्य करत आहेत व शेतक-यांना पूरक व्यवसायाचे मार्गदर्शन
- ❖ शेतकरी मासिक, बळीराजा मासिक, अॅग्रोटेक, डॉ. पंजाबराव देशमुख, कृषि विद्यापीठाचे कृषि पत्रिका, इत्यादी मासिकामधुन विविध कृषिविषयक बहुमोल लिखान

वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ पुरस्कार

शेतीमध्ये शेतक-यांचे एकंदरीत कार्य विचारात घेऊन आदिवासी गटासह एकुण २५ (पंचवीस) शेतक-यांना अथवा संस्थाना शेतीनिष्ठ पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येते. हा पुरस्कार सन १९६७ सालापासुन दिला जातो.

पात्रता

सुधारित शेती औजारांचा वापर, जमिनीच्या प्रतवारीप्रमाणे पिकांची लागवड, जमिनीचे सपाटीकरण, कंटुर पध्दतीने पेरणी, रासायनिक खतांचा सुयोग्य वापर, पाण्याचा सुयोग्य वापर, पिक संरक्षक औषधांची वेळेवर फवारणी, शेती पुरक व्यवसाय, फळझाड, निलगिरी, सुबाभुळ इत्यादींची लागवड, जवळपास शेतक-यांना मार्गदर्शन करणे, कर्ज रक्कमेचा शेतीसाठी सुयोग्य वापर इत्यादी क्षेत्रात उल्लेखनीय कार्य.

पुरस्काराचे स्वरुप

- ❖ प्रत्येकी रुपये ११,०००/- (रुपये अकरा हजार) रोख रक्कम व स्मृतीचिन्ह, सन्मानपत्र व त्या व्यक्तीचा सपत्निक सत्कार
- ❖ सन २०१३ अखेरपर्यंत १३२१ शेतकरी या पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.

श्री. राजेंद्र हिराजी पाटील,
मु.आपटी पो. डोणवत,ता खालापूर जि. रायगड
मो. नं. ९२७२७५६५३७

- आंबा व मोसंबी, केळी, काजूची लागवड
- त्यामध्ये आंतरपीके घेऊन चांगले उत्पादन घेतले आहे.
- मोसंबी फळपीकामध्ये 'लॉन' तयार करून त्याच्या विक्रीमधून रु.१.२० लाख उत्पन्न
- भाजीपाला पीके घेऊन परिसरातील शेतक-यांना वेळोवेळी मार्गदर्शन करतात.
- हळद बियाणे प्राप्त करून लागवड
- शेतीपुरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय करतात.
- जिल्हा परिषद रायगड यांचेकडून सन २०११-१२ मध्ये कृषिनिष्ठ पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे.

श्री. देवेंद्र गोंविंद राऊत,
मु.पो.नरपड, ता. डहाणू जि. पालघर
मो. नं. ७७०९६४७७७८

- ❖ प्रगतशील पदवीधर शेतकरी
- ❖ वयाच्या २८ व्या वर्षी कंपनीमधील नोकरी सोडून शेती व्यवसायात स्वतःला वाहून घेतले.
- ❖ फळपिकांमध्ये त्यांनी चिक्कु, नारळ, आंबा, जांभुळ इत्यादी लागवड करून उत्पादन घेत आहेत. त्यामध्ये आंतरपिक म्हणून भोपळा, वांगी, काकडी, मिरची, भात, भुईमुग, सुर्यफुल घेऊन विक्रमी उत्पादन घेतले आहे. हिरवळीच्या खताचा वापर.
- ❖ शेतीपुरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय, कुक्कुटपालन करतात.
- ❖ कृषि तंत्रज्ञानाचे अभ्यासक - शेतक-यांना मार्गदर्शन करतात.

श्री. चिंधा आत्मराम पाटील
मु.पो.नगांव. ता. जि. धुळे
जमिन धारणा -८.५६ हे.
मो. ९८६०६२६२१७

- ❖ कापूस, कांदा, भाजीपाला ही पीके घेतली जातात.
- ❖ भुजल पातळी वाढविणेकरीता त्यांनी आपले शेतीमध्ये जलसंधारण बांधबंदीस्ती, विहीर पुर्नभरण शेततळे या योजनांचा लाभ घेतला आहे.
- ❖ सेंद्रिय शेती करीता गांडुळ खत उत्पादन युनिटची उभारणी केली आहे.
- ❖ पाण्याची बचतीसाठी ठिबक सिंचन पध्दतीचा अवलंब केला आहे.
- ❖ शेतीच्या बांधावर बांबू व गिरीपुष्प यांची लागवड केली आहे.
- ❖ बियाणे बदल करुन पीकांचे विक्रमी उत्पादन घेतले आहे.
- ❖ शेतीस पुरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय करतात
- ❖ ट्रॅक्टर चलीत सुधारीत अवजारांचा वापर करतात.
- ❖ स्वतःचे ट्रॅक्टरचे सहाय्याने गावाकरीता मोफत पाणीपुरवठा करतात.

श्री. हिम्मतराव बाबुराव माळी
मु. पो. न्याहली, ता.जि. नंदूरबार
जमिन धारणा -५.७७ हे.
मो. नं. ९४२२२३५७४७

- भाजीपाला, कडधान्य/ तृणधान्य तसेच तेलबिया पिके त्यांनी आपल्या शेतात घेतली.
- विविध तज्ञांच्या मार्गदर्शनाखाली शेती करतात.
- भांडवली खर्च कमी करुन कमी क्षेत्रात / कमी पाण्यांवर / कमी कालावधीत जास्तीत जास्त उत्पादन घेतात.
- १५ गुठ्यावर शॅडनेटची निर्मिती.
- पेरुच्या अतीघन लागवड तंत्राचा अवलंब (लखनऊ ४९)
- भाजीपाल्याची पिके आंतरपिक म्हणून घेतात. त्यांचेकडे ट्रॅक्टर पॉवरटिलर, कल्टीवेटर इ. सुधारित शेतीची अवजारे आहेत.
- शेतीस पुरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय, शेळीपालन हे जोडधंदे करीत आहेत.
- आदर्श शेती पुरस्कार सन-२०१३ प्राप्त झाला आहे.

सौ. अंजली अशोक घुले
मु.पो. काठापूर, (बु.) ता.आंबेगाव,
जमिन धारणा -३.१८ हे.

- ❖ खरीप हंगामात टोमॅटो, मिरची, वांगी, झेंडू, बटाटा व ऊस तसेच रब्बी हंगामात कांदा,कोबी, फ्लॉवर, गहू, हरभरा, ज्वारी, बिट, मका, मेथी, कोथिंबीर यासारखी पिके घेतात.
- ❖ बटाटा हेक्टरी उत्पादन २२५ ते २३५ किं., कांदा हेक्टरी ५०० ते ५२५ किं. उत्पादन घेतात.
- ❖ सेंद्रीय खते स्वतः तयार करून त्याचा वापर आपल्या शेतात करतात.
- ❖ आंबा, नारळ, चिकू, डांळीब, केळी व सिताफळ यासारखी फळपिके घेतात.
- ❖ यासाठी ठिबक सिंचन व सेंद्रिय खताचा वापर करतात.
- ❖ शेतीस जोडधंदा म्हणून दुग्धव्यवसाय, कुक्कुटपालन, मत्स्यव्यवसाय, मधुमक्षिका/वराहपालन इ. व्यवसाय करतात.
- ❖ शेतीसाठी सुधारित औजारांचा वापर करतात. जनावरांसाठी मुक्त व बंदीस्त गोठे बांधलेले आहेत.
- ❖ सहकारी साखर कारखान्याचे ५ वर्षे संचालक म्हणून काम पाहिले आहे.

श्री.बाळासाहेब नाथा काकडे
मु.पो पिंगळवंडी, ता.जुन्नर, जि.पुणे

- ❖ शेतीमध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानांचा वापर.
- ❖ शेतीमध्ये गहू, हरभरा, ज्वारी, भुईमुग, टोमॅटो, ऊस, भाजीपाला तसेच फळपिकांमध्ये द्राक्ष, चिक्कू इत्यादीची योग्य पध्दतीने अधिक उत्पन्न देणारी शेती करत आहेत.
- ❖ विहीर पुर्नभरण, ठिबक सिंचन, वनराइ बंधारे , कच्चे बंधारे इत्यादी जल संधारण पध्दतीचा वापर शेतीमध्ये करत आहेत.
- ❖ तसेच शेतीमध्ये सेंद्रीय शेतीचा वापर
- ❖ शेतीला पुरक व्यवसाय म्हणून शेळीपालन, मेंढीपालन व दुग्धव्यवसाय इत्यादी व्यवसाय करतात.
- ❖ पिंगलेश्वर दुग्ध उत्पादक संस्थेची स्थापना.

श्री. रमेश विलास जाधव
मु.पो. येलूर, ता. वाळवा, जि. सांगली
मो.नं. ९७३००८८८३४

- ❖ त्यांनी ऊस सोयाबीन, गहू या पीकामध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाची जोड देऊन कमी खर्चात अधिक उत्पादन घेतले आहे. ऊस खोडवा पिकाचे हेक्टरी २८८ टन विक्रमी उत्पादन
- ❖ ऊस, सोयाबीन, हरभरा व गहू पीकामध्ये आधुनिक तंत्रज्ञान, वेळ व पाणी यांचे नियोजन केल्याने या पीकाचे विक्रमी उत्पादन त्यांनी घेतले आहे.
- ❖ कृषि विषयक कार्यक्रमात सक्रीय सहभाग
- ❖ बिजप्रक्रिया व बेणेप्रक्रिया करणेकरीता जिवाणू संवर्धनाचा वापर करुन अधिक उत्पादन घेतले जाते.
- ❖ शेतीस पुरक व्यवसाय म्हणून दुग्ध व्यवसाय करतात.
- ❖ सन-२०१० मध्ये ऊस भूषण पुरस्कार व सन-२०११ मध्ये ग्रामभूषण पुरस्कार प्राप्त.

श्री. आनंदा बळवंत पाटील,
मु.पो कोथळी ता.करवीर,
जि.कोल्हापुर पि.को. ४१६००१
जमिन धारणा ०.६१ हे.
मो. नं. ९६२३३१८७९८ दु.क्र. ०२३१/२३८७२४६

- ✚ जमिन सपाटीकरण करुन ठिबक सिंचनाचा वापर
- ✚ ऊस, भुईमुग, हळद, आले, केळी, कलिंगड इत्यादी पिके ते घेतात.
- ✚ यामध्ये ऊस हे मुख्य पिक घेवून त्यात मिरची, हळद, भाजीपाला इ. आंतरपिके घेतात.
- ✚ त्याचबरोबर चारसूत्री भातशेतीचा प्रसार आपले परिसरात करत आहेत.
- ✚ शेततळयामध्ये मत्स्य व्यवसाय यशस्वी
- ✚ सलग दोन वर्ष ऊस पिक स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक (सन ११-१२ व १२-१३), भीमा कृषि प्रदर्शन कोल्हापूर कृषि भूषण पुरस्कार (सन २०११) व राजर्षी शाहू पुरस्कार (सन २०१२-१३) प्राप्त

श्री. दत्तात्रय दिनकर पाटील,
मु. पो. मांडवे, ता. खटाव, जि. सातारा
जमिन धारणा - ५.६० हे
मो.नं. ९४२३२६५०२५

- ❖ नोकरी सोडून ते शेतीमध्ये वेगवेगळे प्रयोग
- ❖ ठिबकचा वापर करून बटाटा तसेच मल्लिंग पेपरचा वापर करून ढोबळी मिरची, काकडी इ. पिके घेण्यास सुरुवात, अर्धा एकर क्षेत्रात तार बाबूंच्या सहाय्याने शेडनेट उभारणी करून रंगीत ढोबळी मिरचीचे पिक घेतले.
- ❖ नंतर ०.२२ हे. क्षेत्रामध्ये पॉलीहाऊसची उभारणी करून त्यामध्ये जरबेरा व कार्नेशन फुलांचे उत्पादन
- ❖ एक एकर क्षेत्रामध्ये दोन शेततळी निर्माण करून त्यामध्ये मत्स्यव्यवसाय
- ❖ १.१० हे. क्षेत्रावर भगवा जातीच्या डाळींबाची लागवड करून भरघोस उत्पादन घेत आहेत.
- ❖ रोजगार हमी योजनेतून तीन लाख रोपांची निर्मिती केली.
- ❖ विविध वृत्तपत्रामधून त्यांच्या यशोगाथा प्रसिध्द.
- ❖ सन - २०१२ मध्ये सेवागिरी शेतीनिष्ठ पुरस्कार तसेच महाराष्ट्र सिंचन पुरस्कार प्राप्त.

श्री. दत्तात्रय भानुदास चव्हाण
मु.पो. नंदापूर, ता.जि. जालना
मो.नं. ९४२३७११४३१

- ❖ मुक्त विद्यापीठाची भाजीपाला व फळबाग पदविका
- ❖ जालना जिल्हयातील प्रथम एक एकर क्षेत्रावर द्राक्ष बाग लागवड करुन भरघोस उत्पादन घेतले
- ❖ दुग्धव्यवसाय करत त्यांनी शेती करण्यास सुरुवात केली.
- ❖ द्राक्ष -१८ एकर, डाळींब-७ एकर, सिताफळ ४ एकर व सिंचनाकरीता ५ कोटी लिटर क्षमतेचे शेततळी सामुहीक शेततळयामध्ये मत्स्यपालन करुन त्याची विक्री
- ❖ मोठया प्रमाणावर यांत्रिकीकरणाचा वापर
- ❖ २०१२ या वर्षी कृषि अभ्यास परदेश दौरा

श्री. शिवाजी उत्तमराव बनकर

मु.पो. जातेगाव ता. वैजापूर, जि. औरंगाबाद

मो.नं. ९८८१८२२१४४

- ✚ फळपीकामध्ये आंबा, मोसंबी व डाळींब लागवड केलेली असून त्याचे उत्पादन घेत आहे. इतर क्षेत्रावर खरबुज, कापूस, कांदा, शेवगा ही पीके घेऊन विक्रमी उत्पादन घेतले आहे.
- ✚ शेततळ्याचा वापर शेतीसाठी केला जातो.
- ✚ प्लॅस्टीक आच्छादनाचा वापर.
- ✚ ट्रॅक्टरचलीत सुधारीत अवजारांचा वापर.
- ✚ संपुर्ण क्षेत्रावर ठिबक व तुषार सिंचनाचा वापर.
- ✚ शेतीपुरक व्यवसाय म्हणुन दुग्धव्यवसाय करतात.
- ✚ हिरवळीचे खतामध्ये ताग, धेंचा इत्यादीची लागवड केली जाते.
- ✚ तालुका आत्मा शेतकरी सल्लागार समितीचे सदस्य आहेत.

श्री.व्यंकटी परमेश्वर गिते
मु.पो.नंदागौळ, ता. परळी, जि. बीड
जमिन धारणा ६.४५ हे.
मो.नं. ९४२३७७६९०९

- ✦ प्रगतशील पदवीधर शेतकरी आहेत.
- ✦ फळपीकामध्ये त्यांनी डाळींब लागवड केली आहे.
- ✦ त्यांनी कुक्कुटपालन, शेळीपालन, दुग्धव्यवसाय इ. बाबत प्रशिक्षण घेतले असून शेतीस पुरक व्यवसाय म्हणुन दुग्धव्यवसाय व रेशीम उद्योग करुन अधिक उत्पन्न घेतात.
- ✦ त्यांनी गावामध्ये शेतकरी शेतमजुर गटाची स्थापना केली असुन त्याचे ते अध्यक्ष आहेत.
- ✦ पाण्याची बचत करण्यासाठी ठिबक सिंचन व तुषार सिंचन पध्दतीचा अवलंब.
- ✦ शेतकरी मासिकाचे वर्गणीदार
- ✦ गावातील इतर शेतक-यांना मार्गदर्शन करतात.

श्री.शिवाजी गणपती कन्हरे

मु. पो. धानोरा,बु, ता.अहमदपूर, जि. लातुर

मो - ९७६३७७१५३९

- ✚ आंबा १.०० हेक्टर, डाळींब १.२० हेक्टर लागवड करुन चांगले उत्पादन घेत आहेत.
- ✚ पाणी बचतीसाठी ठिबक व तुषार सिंचन पध्दतीचा अवलंब करतात
- ✚ गांडुळ खत युनिट उभारणी करुन त्याचा वापर शेतीमध्ये केला जातो.
- ✚ शेतीपूरक व्यवसाय म्हणुन दुग्ध व्यवसाय करतात.
- ✚ भाजीपाला, फळपीके, यांची विक्री स्वतः करतात.
- ✚ ट्रॅक्टरचलीत सुधारित अवजारांचा वापर करतात..
- ✚ दरवर्षी बियाणेबदल व शेतीमध्ये नवनविन प्रयोग करुन विक्रमी उत्पादन
- ✚ त्यांनी शेतीत घेतलेल्या उत्पादनाची यशोगाथा वर्तमानपत्रामधुन व साम टि.व्ही. वरुन प्रसारित

श्री.धनंजय चंद्रहर्ष घोटाळे
रा. तावशीगड, ता.लोहारा, जि. उस्मानाबाद
जमिन धारणा - १०.८३ हे.
मो.नं. ७७१९८१३१३६/८८०५५५३४०१

- ❖ सन २०१३ मध्ये १३ एकर कोथिंबीरीची लागवड खरिप हंगामात करुन त्यापासून रक्कम रुपये २० लाख इतके उच्चांकी उत्पादन घेतले आहे.
- ❖ ते हळद, आले, मल्लिंग पेपर वर कलींगड, फुलकोबी, सोयाबीन, ऊस इत्यादी पीके घेत आहेत.
- ❖ शेतीबरोबरच दुग्धव्यवसायही करत आहेत.
- ❖ सन २०१३-१४ प्रगतशिल शेतकरी पुरस्कार तसेच येणेगुर फेस्टिवल, कृषिरत्न पुरस्कार २०१४-१५ प्राप्त आहे.
- ❖ आकाशवाणी उस्मानाबाद मार्फत मार्गदर्शन
- ❖ कृषि विभागाच्या उपक्रमात सक्रीय सहभाग

श्री. रविंद्र माणिकराव मेटकर
बडनेरा, जुनी वस्ती, ता. जि. अमरावती.
जमिन धारणा - ८.०२ हे.
मो.नं. ९८८१३०३७०२

- ❖ फळपीकामध्ये आंबा, संत्रा व केळी, जांभुळ इत्यादी फळपिके.
- ❖ इतर पीकामध्ये हळद, कापूस, तूर, सोयाबीन यांची लागवड.
- ❖ गांडुळ खतासाठी गांडुळ शेड व कंपोस्ट खतासाठी ३ पिट तयार केले आहेत.
- ❖ शेतीस पुरक व्यवसाय म्हणुन दुग्धव्यवसाय, मत्स्यव्यवसाय व कुक्कुटपालन करुन अधिक उत्पादन घेतात.
- ❖ कृषि विद्यापीठ, विदेश दौरा व शेतकरी सहल यामध्ये भाग घेऊन शेतीमध्ये नवीन तंत्रज्ञानाचा वापर
- ❖ इतर शेतक-यांना मार्गदर्शन करतात.

श्री. सचिन दामोदर सारडा
मु.पो. शिरपुर (जैन), ता. मालेगाव, जि. वाशिम
जमीन धारणा - १.६२ हे.
मो-९९६०८३३९२१/९०११५६०५४१

- आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या साहाय्यने केळी व हळद या पीकांचे विक्रमी उत्पादन घेणारे युवा शेतकरी
- संपूर्ण क्षेत्रास ठिबक सिंचन करण्यात आले आहे.
- गांडुळ खत उत्पादन युनिटची उभारणी करून गांडुळ खताचा वापर स्वःताचे शेतीसाठी केला आहे.
- हळद या पीकाबाबत इतर शेतक-यांना मार्गदर्शन
- दुग्ध व्यवसाय प्रशिक्षण, अकोला येथे बिजोत्पादन प्रशिक्षण, शेडनेट उभारणीचे प्रशिक्षण घेतले
- साम टि.व्ही. या मराठी वृत्तवाहीनीव्दारे केळी लागवड बाबतची त्यांची मुलाखत प्रसारित
- शेतीपुरक व्यवसाय म्हणुन दुग्धव्यवसाय करतात.
- ग्राम स्वच्छता अभियानात सक्रीय सहभाग

श्री. शालीग्राम गणपतराव चाफले
रा. रेहकी, ता. सेलु, जि. वर्धा
मो.नं. ९८२३४३५५२५

- ❖ उच्च तंत्रज्ञानाचा वापर करून त्यांनी शेडनेट हाऊस मध्ये २००५ पासून विविध पिकांची लागवड
- ❖ त्यांनी लाल पत्ता कोबी, ब्रोकोली, सिमला मिरची, लेटयुस इ. पिकांचे विक्रमी उत्पादन घेतले आहे.
- ❖ शेतात मोसंबी, लिंबू, संत्रा इ. फळझाडांची लागवड.
- ❖ शेती व्यतिरिक्त नर्सरी मधुमक्षिका पालन व मत्स्यपालन देखील करतात.
- ❖ राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानातर्गत शेततळे तयार करून संरक्षित ओलीताचे साधन निर्माण केले.
- ❖ संपूर्ण शेतीमध्ये ठिबक व तूषार संचाचा वापर करतात.
- ❖ तालुकास्तरावर कृषि विभागामार्फत प्रशस्तिपत्रक, श्री. दत्ता मेघे फाऊंडेशन मार्फत जिल्हास्तरीय कृषिभुषण पुरस्कार असे विविध संस्थामार्फत एकूण १३ पुरस्कार प्राप्त.
- ❖ त्यांनी आकाशवाणी, दूरदर्शन व अनेक वृत्तपत्रे यांच्या माध्यमातून शेतक-यांना मार्गदर्शन.

श्री. रियाज शेख सरदार कन्नोजे,
मु.पो.बेसुर ता. भिवापूर, जि. नागपूर
मो. नं. ९४०४३५६२८६

- ❖ सुशिक्षित प्रगतशील शेतकरी - शिक्षण बी.ए.
- ❖ दुग्धव्यवसाय व्यवस्थापनातील कृषि पदविका धारक
- ❖ शेतीमध्ये भाजीपाला व फळपीके घेतात.
- ❖ मिरची पिकाची रोपे उत्तम पध्दतीने स्वतः तयार करुन मल्लिंगवर लागवड
- ❖ सेंद्रिय खताचा वापर, आधुनिक तंत्रज्ञान व औजारे तसेच ठिबक, तुषार, सरी वरंबा, बी.बी.एफ पध्दतीने लागवड इत्यादी सुधारीत पध्दतीचा वापर करुन शेतीतील उत्पादन व उत्पन्न वाढविले
- ❖ सध्या "भिवापूरी मिरची" या नावाने जिल्हयात प्रसिध्द
- ❖ त्यांना आत्मा अंतर्गत जिल्हयात उत्कृष्ट शेतकरी म्हणून गौरविण्यात आले आहे.
- ❖ ते शेख सरदार ओबीसी संस्थेचे अध्यक्ष तर टेक्निकल इन्स्टिटयुट उमरेड या संस्थेचे संचालक

श्री. अविनाश बबनराव कहाते
मु.पो.रोहणा. ता. आर्वी. जि. वर्धा
मो. ८२७५२८९५८५

- ✚ कृषि पदविका प्राप्त शेतकरी
- ✚ शासकीय नोकरीच्या मागे न लागता त्यांनी कृषि अभ्यासक्रमाचा फायदा स्वतःच्या शेतीमध्ये करुन घेतला.
- ✚ भाजीपाला पीकामध्ये टोमॅटो, काकडी, मिरची, कारली इत्यादी पीके घेतात.
- ✚ आधुनिक तंत्रज्ञानामध्ये त्यांनी बी. बी. एफ. तंत्रज्ञान, ठिबक सिंचन, गवताचे आच्छादन, प्लॅस्टीक आच्छादन इत्यादीचा वापर करुन भाजीपाला पीके तीन लाख रुपयाचा निव्वळ नफा
- ✚ हळद आणि आले या मसाला पीकांची सरी वंरबा पध्दतीने लागवड करुन विक्रमी उत्पादन.
- ✚ स्वतःचे गावात मिरची उत्पादक शेतक-यांचा गट तयार केला आहे.
- ✚ शेती पुरक व्यवसाय म्हणून दुग्धव्यवसाय करतात.

वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ पुरस्कार- आदिवासी गट

शेतीमध्ये शेतक-यांचे एकंदरीत कार्य विचारात घेऊन आदिवासी गटासह एकुण २५ (पंचवीस) शेतक-यांना अथवा संस्थाना शेतीनिष्ठ पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येते. हा पुरस्कार सन १९६७ सालापासुन दिला जातो.

पात्रता

सुधारित शेती औजारांचा वापर, जमिनीच्या प्रतवारीप्रमाणे पिकांची लागवड, जमिनीचे सपाटीकरण, कंटुर पध्दतीने पेरणी, रासायनिक खतांचा सुयोग्य वापर, पाण्याचा सुयोग्य वापर, पिक संरक्षक औषधांची वेळेवर फवारणी, शेती पुरक व्यवसाय, फळझाड, निलगिरी, सुबाभुळ इत्यादींची लागवड, जवळपास शेतक-यांना मार्गदर्शन करणे, कर्ज रक्कमेचा शेतीसाठी सुयोग्य वापर इत्यादी क्षेत्रात उल्लेखनीय कार्य.

पुरस्काराचे स्वरुप

- ❖ प्रत्येकी रुपये ११,०००/- (रुपये अकरा हजार) रोख रक्कम व स्मृतीचिन्ह, सन्मानपत्र व त्या व्यक्तीचा सपत्निक सत्कार
- ❖ सन २०१३ अखेरपर्यंत १३२१ शेतकरी या पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.

श्री. बाळकृष्ण हरिश्चंद्र प-हाड
मु. वडदे. पो . आसनगाव, ता. डहाणु जि. पालघर
जमिन धारणा - २.४० हे.
मो.नं. ८९८८३६००७०६

- ❖ आंबा, नारळ, चिक्कू ही फळपीके घेतली असून इतर पिकांमध्ये टोमॅटो, वांगी, झेंडू, फुलकोबी, मिरची या भाजीपाला पीकांचे लागवड करतात.
- ❖ भाजीपाला पीकांसाठी ठिबक सिंचन व प्लॅस्टीक आच्छादनाचा वापर करून विक्रमी उत्पादन घेतल्याने परिसरातील अनेक शेतकरी शेतीस भेट देतात
- ❖ माती परिक्षणातील शिफारशीनुसार रासायनिक खतांचा वापर करतात.
- ❖ हिरवळीचे खताकरीता गिरीपुष्प लागवड.
- ❖ शेतकरी मासिकाचे नियमित वाचक असून शेतीचे नवनविन तंत्रज्ञान आत्मसात करून इतर शेतक-यांना मार्गदर्शन करतात.

श्रीमती कल्पनाबाई साहेबराव बागुल
मु.पो. शेवगे, ता. साक्री, जि. धुळे
मो.नं. ९४२३९४१४०१

- ❖ सध्या शेतात डाळींब, आंबा, नारळ, इ. फळपिके तसेच भाजीपाला व मसाला पिके घेतात.
- ❖ दुग्धव्यवसाय संस्थेच्या माध्यमातून सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकान स्थापित केले आहे.
- ❖ कृषि विभागामार्फत ४४ X ४४ मिटर क्षमतेचे शेततळे बांधून घेतले.
- ❖ आधुनिक पध्दतीने शेतामध्ये ठिबक सिंचनाचा व विद्राव्य खताचा वापर करून चांगल्या प्रतीचे व विक्रमी उत्पादन घेत आहेत.
- ❖ आधुनिक औजारे व जैविक खते वापरून शेतातील उत्पन्न वाढविले आहे.
- ❖ भुजल पातळी वाढविण्यासाठी स्वखर्चाने कंपार्टमेंट बंडींग संपूर्ण शेतात केले आहे.
- ❖ शेती बरोबरच दुग्धव्यवसाय, पशुपालन, कुक्कुटपालन इ. सारखे जोडधंदे करतात.
- ❖ शेवगे गावातील आदीवासी महीला सहकारी सोसायटीच्या संस्थापक अध्यक्षा

श्री. दिगांबर चिमा घुटे
मु. घाटघर,पो. अंजनावळे.
ता. जुन्नर, जि. पुणे मो-९६८९०८१०५१

- सुधारित पध्दतीने भात शेती करुन चांगल्या प्रकारे उत्पादन घेत आहे.
- पडीक क्षेत्रावर २ एकर आंबा व काजू या फळ झाडांची शास्त्रीय पध्दतीने लागवड.
- गावांमध्ये शेतकरी मंडळ स्थापन केले असून त्यांना तज्ञांचे मार्गदर्शनाने चार सुत्री भात लागवडीचे तंत्र अवगत करुन दिले आहे.
- विहीर पुनर्भरण करुन डिझेल इंजिनद्वारे पिकांना पाणी देणे, जल व मृदसंधारणाची कामे करुन सुधारित अवजारे सायकल कोळपे, सारायंत्र, सुधारित विळे, स्प्रे पंप, कोळपे वापर इ. बाबत शेतक-यांना मार्गदर्शन करतात.
- तंटामुक्ती, ग्रामस्वच्छता, आरोग्य शिबिर, शेतकरी प्रशिक्षण यामध्ये सक्रिय सहभाग घेतात.

श्री.मारोती शिवराम डुकरे
मु.झळकवाडी, पो. शिवणी ता.किनवट, जि. नांदेड
जमिन धारणा- २.८० हे.

- ❖ कोरडवाहू फळझाडांमध्ये त्यांनी शेवगा व आंबा, चिंच यासारखे फळपिके घेतली आहेत.
- ❖ भाजीपाला पिकामध्ये शेंपू, पालक, मेथी, वांगी, कोथिंबीर इत्यादी पिके घेतात.
- ❖ भाजीपाला विक्री व कुक्कुटपालन देखील करतात.
- ❖ तुषार सिंचन, शेततळे, वनराई बंधारे इ. सारख्या आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर ते आपल्या शेतामध्ये करतात.
- ❖ त्यांनी डोंगर उताराच्या माळरान जमीनीचे सपाटीकरण करून तुषार सिंचनाचा वापर करून फळबाग लागवड केली आहे.
- ❖ स्टायलो या गवताची देखील लागवड शेतामध्ये केली आहे.
- ❖ पशुप्रदर्शनामध्ये बैलजोडीला प्रथम पुरस्कार

श्री. झापू सोनाजी जामुनकर
मु. रेहटयाखेडा. पो. रायपूर
ता. चिखलदरा, जि. अमरावती
मो.नं. ९२२५८४४१६१

- ❖ कृषि विभाग व आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने शेती करतात.
- ❖ गहू, हरभरा, मिरची, वाल, कांदा, लसून, वांगी , टॉमॅटो इत्यादी पीके घेण्यास सुरुवात करून उत्पन्नात भर घातली फळपीकामध्ये संत्रा , पेरु , आंबा, केळी, ही पीके घेतात.
- ❖ शेतीस पूरक व्यवसाय म्हणून कुकुटपालन, दुग्धव्यवसाय तसेच ट्रॅक्टर चलित अवजारे भाड्याने देणे इत्यादी जोडधंदे
- ❖ ५ वर्षे सरपंचपद भुषविले आहे.
- ❖ सद्या ते शालेय शिक्षण समितीचे अध्यक्ष तर वनहक्क व वनसंरक्षण समितीचे सदस्य
- ❖ उन्हाळ्यात स्वतःचे ट्रॅक्टर ट्रॅली लावून पाणी वाटप करतात.

श्री. वडू चिन्ना लेकामी
मु. मरपल्ली. पो. ता. एटापल्ली. जि. गडचिरोली
जमिन धारणा - ४.७६ हे.

- खरीपामध्ये सुधारीत भात वाणांची लागवड करुन विक्रमी उत्पादन, शासकीय योजनेतील विहिरीद्वारे भाजीपाला पिकांचे उत्पादन.
- शेतीच्या माध्यमातून मिळालेल्या उत्पन्नातूनच ट्रॅक्टर खरेदी केला आहे.
- शेती पूरक व्यवसाय म्हणून कुकुटपालन व शेळीपालन.
- सुधारीत शेती पध्दतीचा अवलंब करुन नवीन वाणांची लागवड करुन परीसरातील शेतक-यांना सुधारीत तंत्रज्ञानाबाबत मार्गदर्शन करतात.

उद्यान पंडित पुरस्कार

फलोत्पादन क्षेत्रामध्ये आधुनिक पध्दतीने उल्लेखनिय कामगिरी करणा-या शेतक-यांना प्रोत्साहित करणे आवश्यक असून त्यांचा पारितोषिके व प्रमाणपत्रे देऊन गौरव केल्यास फलोत्पादन क्षेत्रामध्ये काम करण्यासाठी स्पर्धा निर्माण होईल व फलोत्पादन उत्पादक शेतक-यांना प्रोत्साहन मिळेल त्यादृष्टीने उद्यान पंडित पुरस्काराची सुरुवात सन २००१-०२ पासून करण्यात आली. राज्यातून प्रति विभाग १ या प्रमाणे एकूण ८ शेतक-यांची या पुरस्कारासाठी निवड केली जाते.

पात्रता

फलोत्पादन क्षेत्रात भरीव काम करणारे शेतकरी पात्र.

पुरस्काराचे स्वरूप

- ❖ रु. २५,०००/- रोख बक्षिस रक्कम, स्मृतीचिन्ह, सन्मानपत्र व सपत्नीक सत्कार
- ❖ सन २०१३ अखेरपर्यंत १०२ शेतकरी या पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहेत.

श्री प्रकाश शांतराम ठाकूर,
मु.नागांव (मांडळआळी) ता. उरण, जि. रायगड
जमीन धारणा- १.६८ हे.
मो.नं. ९३२२०१०७७७/ ८०८००६७७७७
(शिक्षण - दहावी)

- ❖ गेली ४० वर्ष ते शेती व्यवसायात काम करीत आहेत. भाजीपाला, फुलशेती इत्यादी पिके घेतली जातात
- ❖ शेतीला जोडधंदा म्हणून म्हैस पालनाचा त्यांचा व्यवसाय आहे..
- ❖ रंगीत फुलामध्ये ॲस्टर, डेलिया, गुलाब, गुलछडी, मोगरा इत्यादी फुल पिके घेतात.
- ❖ वरकस जमिनित नारळ, आंबा, सुपारी इत्यादी बागायती फळपिकाची लागवड केली आहे.
- ❖ सेंद्रीय पध्दतीचा वापर करुन कंपोस्टखत, गांडुळखत, शेणखताचा वापर भाजीपाला उत्पादन वाढीसाठी केला जातो.
- ❖ माती नमुने तपासणीनुसार रासायनिक खतांचा वापर.
- ❖ त्यांनी २७ वर्ष गावचे सरपंच पद भुषविले आहे.
- ❖ शेतीमध्ये उत्कृष्ट कार्य केल्या बद्दल १९७१ साली शेतीनिष्ठ पुरस्कार देऊन गौरविले आहे.

श्री. सुभाष अहिलाजी गुंजाळ,
मु. पो. दैठणे गुजांळ, ता. पारनेर, जि. अहमदनगर
जमिन धारणा - १२.०० हे.
मोबाईल क्र. ९४२२१८७६१७/९९२२२५२१९६
शिक्षण- २ री.

- ✚ २.०० हे क्षेत्रावर डाळींब भगव्या वाणाची लागवड केली आहे.
- ✚ राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान अंतर्गत २०० X २०० फुट क्षेत्रावर शेततळे घेतलेले आहे. त्याची पाणी साठवणूक क्षमता २ कोटी २५ लाख लिटर एवढी आहे.
- ✚ २१ एकर एवढ्या क्षेत्राला ६ महीने पुरेल इतका पाणीसाठा त्यामध्ये केला जातो.
- ✚ बागेतील अंतर मशागत करण्यासाठी त्यांचेकडे आधुनिक औजारे उपलब्ध.
- ✚ शेतातील माती प्रयोगशाळेत तपासून शिफारशीप्रमाणे पिकाला खताच्या मात्रा दिल्या जातात.
- ✚ आपल्या क्षेत्रावर ठिबक सिंचनाचा वापर.
- ✚ फळपिकाची काढणी केल्यानंतर त्यांची प्रतवारी व पॅकींग करून बाजारपेठेत फळविक्री
- ✚ शेतक-यांना माहिती देतात.

श्री. रविंद्र मारुंड पाटील (साठे)
मु.पो.ता. चिंचोली, ता.यावल, जि. जळगांव,
मोबा - ९९२१२६६९०९
जमिन धारणा - २.३५ हे.
शिक्षण-बी.ए.

- ❖ २.०० हेक्टर क्षेत्र डाळींब लागवडीखाली आहे.
- ❖ त्यांनी ०.१० गुंठे क्षेत्रात ग्रीन हाऊस घेतले असून त्यामध्ये ते गुलाब, जरबेरा पिके घेतात.
- ❖ शेताच्या बांधावर त्यांनी आंबा, पेरु, चिकू इत्यादी फळपिकाची झाडे लावली आहेत.
- ❖ रेणूकामाता नर्सरी उभारून त्यांनी परिसरातील शेतक-यांना स्थानिक ठिकाणी रोपे उपलब्ध करून दिले आहेत.
- ❖ शेतक-यांना आत्महत्येपासून रोखण्यासाठी तणावमुक्त शेतीशाळांचे आयोजन
- ❖ पावसाचे वाया जाणारे पाणी पुनःभरन करून त्यांनी शेतळ्यामध्ये साठविले आहे.
- ❖ सेंद्रीय खताचा वापर
- ❖ स्वतःच्या शेतातील केळी रायपर्नींग सेंटर उभारून पिकवून रोडवरच विक्री केंद्र उभारले आहे.
- ❖ रेणूका अॅग्रो इंजिनिअरींगद्वारे शेतीची औजारे निर्मिती व विक्री मार्गदर्शन
- ❖ सत्यसाईबाबा कृषि विज्ञान मंडळांची स्थापना त्याद्वारे ते शेतक-यांना कृषि विषयक माहिती देतात.

श्री गणपत रामचंद्र पारटे
मु.पो. भिलार, ता. महाबळेश्वर जि. सातारा
मो.नं. ९२३०३३८०९
जमिन धारणा- २.८६ हे.
शिक्षण - बी. कॉम

- स्ट्रॉबेरी लागवडीमध्ये भरीव कार्य.
- भाजीपाला व फुल पिकामध्ये सेंद्रीय शेती पध्दतीचा अवलंब करुन चांगले उत्पादन घेतलेले आहे.
- गावाच्या पंचक्रोशीत १०० पॉलीहाऊसची उभारणी पुढाकार.
- शहरात भाजीपाला शेतकरी ते थेट ग्राहकापर्यंत विक्री करण्यासाठी प्रयत्न
- मधमाशी पालन करुन मध विक्री करण्याचा त्यांचा उद्योग
- त्यांनी स्वतःच्या क्षेत्रावर शेतीशाळा भरवून शेतक-यांना मार्गदर्शन
- भाजीपाला पिकामध्ये त्यांनी मल्टीगंचा वापर, ठिबंक सिचन
- सेंद्रीय व गांडूळ खत स्वतः तयार करुन फळपिक व इतर पिकांना त्याचा वापर.
- त्यांनी तालुक्यात पहिल्या कृषि पर्यटन केंद्राची स्थापना केली आहे.
- कृषि विषयक अभ्यास दौ-यासाठी इस्त्राईल येथे परदेश प्रवास

श्री भिमराव निवृत्ती शेंडगे
मु. पो. काजळा, ता. जि. उस्मानाबाद,
मो. नं. ०९६२३६६४७४५
जमिन धारणा- १.७९ हे.
(शिक्षण - बी.एस्सी)

- ❖ आंबा ०.४० क्षेत्रावर फळबाग लागवड असून उर्वरीत क्षेत्रावर चिक्कू, आवळा, डाळिंब, रामफळ, शेवगा फळपिक लागवड
- ❖ फळबागेला ठिबक/ तुषार सिंचनाद्वारे शेततळयामधील पाणी देतात.
- ❖ त्यांनी शेडनेट मध्ये रोपवाटीका तयार केली असून, त्यामध्ये भाजीपाला पिकाचे उत्पादन घेतले जाते.
- ❖ सेंद्रिय शेती पध्दतीचा अवलंब करून ते पिकास गांडुळखत, कंपोस्टखताचा वापर करतात.
- ❖ त्यांचा मुख्य व्यवसाय शेती असून पुरक व्यवसाय म्हणून ते दुध संकलन व दुध शितकरण करतात.

श्री दत्तात्रय सदाशिव फटांगरे,
मु.पो. नांदर, ता. पैठण जि. औरंगाबाद
मो.नं. ९४२३७२६५१७३
जमिन धारणा - १२.०० हे.
(शिक्षण - नववी)

- ❖ त्यांनी डाळिंब फळपिकाची लागवड केली असून त्यामध्ये त्यांना चांगल्या प्रकारे उत्पन्न मिळाले आहे.
- ❖ १० हेक्टर क्षेत्रावर ठिंबक व तुषार सिंचन पध्दतीचा वापर करतात.
- ❖ डाळिंब पिकाची काढणी नंतर ग्रेडींग व पॅकिंग केली जाते.
- ❖ उत्पादीत झालेला माल दिल्ली, सोलापूर, मुंबई येथे विक्रीसाठी पाठविला जातो
- ❖ सन २०१२-१३ च्या दुष्काळामध्ये फळबाग वाचविण्यासाठी कृषि विभागामार्फत शेततळ्याचा लाभ घेतला आहे.
- ❖ माती परिक्षणानुसार जमिनीत रासायनिक खताचा वापर करतात.
- ❖ त्यांनी कांदा साठवणुकीसाठी कांदाचाळ उभारलेली आहे.
- ❖ दुग्ध व्यवसायात २५ गायी-म्हशींच्या माध्यमातून दररोज १५० लिटर दुध विक्री केली जाते.

सौ. पुष्पा दिलीप खुबाळकर
मु.पो. खुबाळा, ता. सावनेर जि. नागपूर,
मो. नं. ०९०११८२५९७१
जमिन धारणा- १.१० हे.
(शिक्षण - दहावी)

- ◆ त्यापैकी ०.४० हेक्टर क्षेत्र संत्रा पिक लागवडी खाली आहे.
- ◆ सरी वरंबा पध्दतीवर त्यांनी मिरची पिकात अंतरपिक म्हणून अद्रक लागवड केलेली आहे.
- ◆ संत्रा बागेस त्यांनी ठिबक सिंचनाचा अवलंब केला आहे.
- ◆ संत्रा पिकावरील किड व रोगाच्या नियंत्रणासाठी जैविक किडनाशकाचा वापर
- ◆ महिला बचत गटाद्वारे कृषि प्रक्रिया उद्योग.
- ◆ फळपिक काढणीनंतर फळे प्लास्टिक क्रेटमध्ये भरून बाजारपेठेत विक्री.
- ◆ मॉ गायत्री माता शेतकरी उत्पादक महासंघ, खुबाळा या महिला गटाच्या सदस्या आहेत.
- ◆ मिरची, टरबुज पिकाच्या शेतीशाळामध्ये सक्रीय सहभाग
- ◆ त्यांना कृषि विभाग आत्मा अंतर्गत उत्कृष्ट शेतकरी म्हणून गौरविण्यात आले आहे.
- ◆ महिला युवा शेतकरी म्हणून सन २०१३-१४ करीता पुरस्कार

श्री हिमतराव राजाराम टप्पे
मु.कोठारी खु पो- खानापुर, ता.पातूर जि. अकोला
मो.नं. ९४०३११३०२०
(शिक्षण - दहावी)

- ❖ संत्रा, मोसंबी, हळद या पिकांची लागवड - टिशुकल्चर रोपांची लागवड
- ❖ संपूर्ण क्षेत्राला ठिबक सिंचनाचा वापर केलेला आहे.
- ❖ जयकिसान शेतकरी गटाची स्थापना
- ❖ सेंद्रीय शेती पध्दतीचा अवलंब.
- ❖ गांडुळ खत युनिट उभे करुन फळबागेस त्याचा वापर केला जातो. हिरवळीच्या खताचा वापर करण्यात येतो.
- ❖ फळ काढणीनंतर त्याची प्रतवारी करुन संत्रा, मोसंबी ग्राहकापर्यंत व्यवस्थित पोहचविण्यासाठी लाकडी बॉक्समध्ये पॅकींग करतात.
- ❖ ते स्वतःच्या शेतात संत्रा, मोसंबी उत्पादकाचा प्रशिक्षण वर्ग आयोजित करतात व शेतक-यांना मार्गदर्शन करतात.

कृषिभूषण (सेंद्रिय शेती) पुरस्कार

सेंद्रिय शेतीकडे शतक-यांचा कल वाढत चालला असून राज्यामध्ये सेंद्रिय शेतीचा प्रसार व प्रचार व्हावा तसेच सेंद्रिय शेती करण्यासाठी प्रोत्साहन द्यावे या उद्देशाने सेंद्रिय शेतीत उल्लेखनीय काम करणा-या शेतक-यांना शासनामार्फत कृषिभूषण (सेंद्रिय शेती) पुरस्कार देवून सन्मानित करण्यात येते. या पुरस्कारासाठी राज्यातून आठ शेतकरी व एका संस्थेची निवड करण्यात येते.

पुरस्काराचे स्वरूप

- ❖ रु. ५०,०००/- रोख रक्कम, स्मृती चिन्ह, सन्मानपत्र व सपत्निक सत्कार.
- ❖ सन २०१३ अखेर ४२ कृषिभूषण (सेंद्रियशेती) पुरस्कार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

श्री.मधूकर धर्माजी मोहपे
मु.आणे, पो.रायते, ता.कल्याण, जि. ठाणे
मो. ९८२००९८५४३,
जमिन धारणा- ६.०० हे.
दूरध्वनी क्र.-०२२/२५८९०५५१

- ✚ सन १९९८ पासून ते सेंद्रिय शेती करीत आहेत.
- ✚ खरीप हंगामात भात पिक, भाजीपाला, फळभाज्या, रब्बी हंगामात वाल, पावटा, चवळी, उडीद, मुग, हरभरा इत्यादी पिके तसेच आंबा, पेरु, चिकू, केळी, पपई, इ.पिके घेतात.
- ✚ तसेच माळरान जमिनीवर बांबू व हिरवळीच्या खत बियाण्याची लागवड करतात.
- ✚ ते स्वतःच्या शेतावर विकसीत केलेल्या बायोडायनॅमिक कंपोस्ट ५०० व ५०१, बायोगॅस स्लरी, गाईचे मलमुत्र यांचा वापर करतात.
- ✚ किडींचा नाश करण्यासाठी ते वनस्पतीजन्य किटकनाशकांचा वापर
- ✚ कृषि पर्यटन, कृषि सल्लागार व शेतक-यांना सेंद्रिय शेतीबाबत प्रशिक्षण देण्याचे काम करतात.
- ✚ शेती विषयक कार्याबरोबरच ते सामाजीक चळवळीत सहभागी

श्री. नारायण शशिकांत चौधरी
मु.पो.भालोद, ता.यावल, जि.जळगाव,

जमिन धारणा - १०.०० हे.

मोबा. नं.९४२२३४१५२६

- ❖ कमी खर्चात जास्त उत्पादन घेण्यासाठी अवजारांचा वापर, नवीन तंत्राचा अवलंब
- ❖ शिरपूर पॅटर्न पध्दतीने नाला खोलीकरण करून पावसाचे वाहून जाणारे पाणी अडविले आहे.
- ❖ भालोद येथे हळद प्रक्रिया उद्योग सुरु केला आहे. केळी पिकामध्ये आंतर पिक म्हणून हळद व आले पिकाचे उत्पादन घेतात तसेच शेताच्या बांधावर साग व इतर झाडांची लागवड
- ❖ शेतीशाळेच्या माध्यमातून शेतक-यांना सेंद्रिय शेतीचे मार्गदर्शन
- ❖ राज्यातील व राज्याबाहेरील दौ-यात सहभाग घेऊन तेथील अभ्यास करून परिसरातील शेतक-यांना मार्गदर्शन
- ❖ ते स्थानिक वृत्तपत्रातून सेंद्रिय शेतीचे लेख लिहून शेतक-यांना मार्गदर्शन
- ❖ हिरवळीचे खत, गांडुळ खताचा वापर
- ❖ बीजप्रक्रिया तंत्राचा वापर

सौ.निता लालासो. बांदल
मु.पो.संगमनेर, ता.भोर जि.पुणे
जमिन धारणा - १.६१ हे.
मोबा.९०११९८०१३७

- त्यांनी आपल्या शेतामध्ये फळबाग लागवड केलेली आहे. यामध्ये आंबा, चिकू, सिताफळ, पेरु, लिंबू, इत्यादीं फळझाडांची तसेच बांधावर साग वनस्पतीची लागवड केली आहे. शेतामध्ये कडुनिंब, निलगिरी या औषधी वनस्पती व सुगंधी वनस्पतीची लागवड केलेली आहे.
- शेतामध्ये पालेभाज्या वांगी, गवार, भेंडी, मिरची, कारले, घेवडी, मेथी, कोथंबीर तसेच भात, ज्वारी, बाजरी, गहू, ही पिके घेतात.
- सेंद्रिय शेती पध्दतीचा विषमुक्त अन्ननिर्मितीसाठी प्रभावीपणे वापर
- पाण्याचा वापर काटकसरीने होण्यासाठी ते ठिबक सिंचनाचा वापर
- पूरक व्यवसाय - शेळी पालन, गायी व म्हैस पालन, कोंबडी पालन
- हिरवळीची , बायोगॅस
- किडरोग ही यंत्रणासाठी जैविक औषधे स्वतः तयार करतात.
- शेतक-यांना सेंद्रिय शेतीबाबत प्रशिक्षण व मार्गदर्शन

श्री.प्रदिप संभाजीराव निकम
मु.पो.इंदोली, ता.कराड
जि. सातारा, पिनकोड नं.४१५१०९
मोबा.नं.९८५०११७७९०

- ❖ १९८० पासून ऊस पिक घेण्यास सुरुवात केली आहे. ऊसाबरोबर केळी, औषधी वनस्पती, सोयाबीन तसेच भात, गहू भूईमूग इ.पिके घेतात. या पिकांच्या उत्पादन वाढीसाठी रायाझोबियम, अॅझोटोबॅक्टर या जैविक खतांचा वापर करतात
- ❖ बायोमास उत्पादन, गांडुळ खत निर्मिती अमृत पाणी जिवामृत, बायोडायनॅमिक खत, पीएसबी, इत्यादीचा वापर शेतीसाठी करतात..
- ❖ नागपूर येथील युवा रुरल या सेंद्रिय शेती प्रकल्पावर सल्लागार,
- ❖ इनोरा पुणे या संस्थेमार्फत ९ जिल्हयात सेंद्रिय शेतीचा प्रचार व प्रसाराचे काम

श्री बाळासाहेब साहेबराव जिवरख
मु.पो. धोंदलगाव ता.वैजापूर जि.औरंगाबाद
जमिन धारणा - ८.०० हे.
संपर्क मो.९४०४५७३७२८,

- पिकांच्या उत्पादन वाढीसाठी बायोकंपोस्ट खत, गांडूळ खत, शेण खत, काडी कचरा, हिरवळीचे खत, ताग जमिनीमध्ये गाडणे, निंबोळी अर्क, दशपर्णी अर्क, जीवामृत व गोमुत्र इ.चा वापर करतात.
- पिकांना पाणी देण्यासाठी ठिंबक व तुषार सिंचानाचा वापर करतात.
- शेती शाळेच्या माध्यमातून इतर शेतक-यांना सेंद्रीय शेतीबाबत मार्गदर्शन
- श्री.स्वामी समर्थ शेतकरी मंडळ बचत गटाची स्थापना व सेंद्रीय निविष्ठा उत्पादन
- सदरच्या गटातील शेतक-यांनी बायोडायनॅमिक खत, सी.सी.पी.कल्चर, जीवामृत, टाकाऊ धान्यापासून खत निर्मिती करणे. इत्यादी बाबींचा अवलंब.

श्री.दिलीप गणपतराव कुलकर्णी
मु.पो. नागलगावव, ता. उदगीर जि. लातूर
जमिन धारणा - ६.३८ हे
मो.नं.९०११४२००४९

- ❖ कोरडवाहू पिक पध्दतीचा अभ्यास करुन ज्वारी, बाजरी, कडधान्य, भाजीपाला, इ. पिकांच्या बियाणांचे संवर्धन करतात.
- ❖ सेंद्रीय शेतीचा प्रचार, प्रसार सेंद्रीय शेतीचा अवलंब करणे बाबत शेतक-यांमध्ये जागृतीचे कार्य.
- ❖ राज्यातील सेंद्रीय शेतीच्या यशोगाथा आधारीत कानगोष्टी या २४ सीडी संचाची निर्मिती केली.
- ❖ तसेच दामाजी शेतीमाल काढणी यंत्र, योगेश्वर बियाणे टोकण यंत्र, भाग्योदय बहुउद्देशीय अवजार इ. अवजारे विकसित विकसित केलेल्या सुधारीत कृषि अवजारांची माहिती नियमितपणे वृत्तपत्रातून प्रसिध्दी केली.
- ❖ राज्यस्तरीय सेंद्रीय शेती प्रदर्शनात भाग घेऊन सेंद्रीय शेतीबाबत प्रचार व प्रसार केला.
- ❖ याशिवाय सन २००४ मध्ये राज्य सेंद्रीय शेती समिती सदस्य म्हणून कार्य केले.

कुमारी. नासरी शेकडया चव्हाण
मु.बोरव्हा, पो. खंडाळा,ता. तेलहारा, जि.अकोला
जमिन धारणा - १.९० हे.
मोबा. नं.७३८७७५४९४०, ९९२३०८३७५२

- ✚ आदिवासी शेतकरी शिक्षण १२ वी पर्यंत
- ✚ जमिनीच्या विकासासाठी रायझोबियम,अॅझीटोबॅक्टर, मिश्रपीक पध्दत, पी.एस.बी.,गांडुळ खत, हिरवळीचे खत, निंबोळी पेंड, कंपोस्ट खत, सी.पी.पी.कल्चर, जिवामृत, बिजामृत, बायोडायनॅमिक कम्पोस्ट खत इत्यादी बाबींचा अवलंब शेतीसाठी करतात.
- ✚ बीज प्रक्रियेसाठी ट्रायकोडर्मा, पी.एस.बी.चा वापर.
- ✚ रोग व किडीच्या नियंत्रणासाठी जैविक किडनाशकाचा वापर करतात.
- ✚ शेतामध्ये ज्वारी, कापूस, तूर, गहू, मका इत्यादी पिके घेतात.
- ✚ पिकासाठी तुषार सिंचनाचा वापर करून पाण्याची बचत करतात.
- ✚ शेती बरोबरच दुग्धव्यवसाय शेळीपालन, कुक्कुटपालन हा पूरक व्यवसाय करतात.
- ✚ गावातील शेतक-यांना त्यांचे घरोघरी जाऊन बायोडायनॅमिक, सी.सी.पी.कल्चर करण्यासाठी प्रशिक्षित केले.
- ✚ महिला व बालकल्याणाच्या सामाजिक कार्यात सहभाग

श्री.सुधाकर मधुकरराव कुबडे,
मु.सेलू, पो.कळंबी,
ता. कळमेश्वर, जि.नागपूर
जमिन धारणा - २.७७ हे.
मोबा.नं.९७६४५०८०१५

- ❖ मागील पाच वर्षापासून सेंद्रिय शेती करीत आहेत
- ❖ त्यांचेकडे संत्रा झाडांची लागवड केलेली आहे. ०.४० हेक्टरक्षेत्रामध्ये संत्रा रोपवाटिका व १.२० हेक्टर क्षेत्रामध्ये भाजीपाला व इतर पिके घेतात. गेली दोन वर्षापासून ते संत्रा कलमे विक्री व्यवसाय करीत आहेत.
- ❖ त्यांनी शेत जमिनीचे संपूर्ण प्रमाणिकरण केलेले आहे.
- ❖ किडनियंत्रणासाठी सेंद्रीय व जैविक किडनाशकांचा वापर
- ❖ शेतावर गांडुळ खत, कंपोस्ट खत निर्मिती करतात तसेच बीज प्रक्रियेकरीता पी.एस.बी., रायझोबियम, वर्मीवॉशचा वापर करतात. जमीनीमधील सेंद्रिय कर्ब संवर्धनासाठी ते हिरवळीच्या खताचा तसेच बायोगॅस स्लरीचा वापर करतात.

कृषिभूषण (सेंद्रिय शेती) पुरस्कार- संस्था

सेंद्रिय शेतीकडे शतक-यांचा कल वाढत चालला असून राज्यामध्ये सेंद्रिय शेतीचा प्रसार व प्रचार व्हावा तसेच सेंद्रिय शेती करण्यासाठी प्रोत्साहन द्यावे या उद्देशाने सेंद्रिय शेतीत उल्लेखनीय काम करणा-या शेतक-यांना शासनामार्फत कृषिभूषण (सेंद्रिय शेती) पुरस्कार देवून सन्मानित करण्यात येते. या पुरस्कारासाठी राज्यातून आठ शेतकरी व एका संस्थेची निवड करण्यात येते.

पुरस्काराचे स्वरूप

- ❖ रु. ५०,०००/- रोख रक्कम, स्मृती चिन्ह, सन्मानपत्र व सपत्निक सत्कार.
- ❖ सन २०१३ अखेर ४२ कृषिभूषण (सेंद्रियशेती) पुरस्कार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

श्री.व्यंकटेश नारायण कुलकर्णी
अध्यक्ष, मानस रुरल डेव्हलपमेंट इन्स्टिट्यूट,
३४०, सनफ्लॉवर टॉवर्स, खारकर आळी,
ठाणे- ४००६०१, दूरध्वनी क्र.०२२-५३३३२९९, ३१९७
मोबा.नं.०९२२३३१८८८५

- ❖ मानस रुरल डेव्हलपमेंट इन्स्टिट्यूट ही संस्था १५ वर्षांपासून सेंद्रीय शेती, पर्यावरण, पाणी व्यवस्थापन या विषयात कार्य करित आहे.
- ❖ आदर्श सेंद्रीय शेती ग्रामचे मॉडेल स्वतःच्या मानस कृषि फार्मवर तयार केले.
- ❖ सदर संस्थकडे २०० एकर क्षेत्र आहे. त्यामध्ये मोठ्या प्रमाणात फळपिके लागवड केली आहे.
- ❖ हा फार्म सन २००१ पासून इंडोसर्ट या नामांकित प्रमाणिकरण संस्थेद्वारा प्रमाणित आणि मान्यताप्राप्त आहे.
- ❖ मुलस्थानी मृद संधारणासाठी चर, आडव्या सरी, उतारावर काजू व आवळा लागवड, पाण्याचा योग्य निचरा होण्यासाठी सर्व शेतातून चर, सिमेंटच्या मो-या आणि बांध, शेतातील जास्तीचे पाणी नदीत जाण्यासाठी योग्य ते प्रबंध केलेला आहे.
- ❖ सेंद्रीय शेतीबाबत शेतक-यांना प्रशिक्षणाची प्रात्याक्षिकासह सुविधा
- ❖ उद्यान पंडीत श्री.व्यंकटेश नारायण कुलकर्णी हे संस्थेचे अध्यक्ष आहेत.

पद्मश्री डॉ.विठ्ठलराव विखेपाटील कृषि सेवारत्न पुरस्कार

राज्यातील शेतीविषयक उत्पन्न वाढविण्याच्या दृष्टीने महत्वाचे व मोलाचे कार्य करणा-या सर्व संवर्गातील अधिकारी व कर्मचा-यांमधील एक अतिउत्कृष्ट अधिकारी व कर्मचा-यास राज्यशासनाद्वारे प्रती वर्षी पद्मश्री डॉ. विठ्ठलराव विखे पाटील कृषि सेवारत्न पुरस्कार देऊन गौरविण्यात येते. या पुरस्काराकरीता राज्यातील आठ विभागामार्फत प्रत्येकी एक अधिकारी व एक कर्मचारी तसेच आयुक्तालय स्तरावरून एक अधिकारी/कर्मचा-याची शिफारस करण्यात येते. सन २०१४ पासून या पुरस्कारांची सुरुवात करण्यात आली आहे.

पुरस्काराचे स्वरूप

❖ स्मृतीचिन्ह, सन्मानपत्र आणि सपत्नीक सत्कार

श्री. विनयकुमार जयसिंगराव आवटे
अधिक्षक कृषि अधिकारी, पुणे
विभागीय कृषि सहसंचालक, कार्यालय, पुणे
मो.नं.९४०४९६३८७०

- ✦ शासकीय सेवेचा २४ वर्षांचा कालावधी पूर्ण - खात्यामध्ये अनेक महत्त्वाच्या पदावर काम केले
- ✦ चिक्कु प्रक्रिया संघाची स्थापना, भात खाचरामध्ये जिताडा मत्स्यपालन, वनराईबंधारे प्रकल्प, कृषि पर्यटन, संपुर्ण संकरीत गाव या संकल्पना यशस्वीपणे राबविल्या.
- ✦ संपादक शेतकरी मासिक, तसेच मंत्री कृषि यांचे विशेष कार्य अधिकारी म्हणून काम पाहिले
- ✦ रंगीत शेतकरी मासिक विशेषांक छापून तयार केले.
- ✦ आकाशवाणी दुरदर्शन, वृत्तपत्र, प्रशिक्षण संस्था, इ. ठिकाणी कृषि विस्ताराचे भरीव कार्य
- ✦ अँग्रोवन या कृषि विषयक दैनिकामध्ये कृषि योजनाबाबत माहिती मासिका प्रसिध्द केली आहे.
- ✦ ठाणे, वसई, पालघर येथील केळी पिकावरील पनामा विल्ट या रोगावर अल्पावधीत नियंत्रण
- ✦ कलींगडाची केबी एक्सपोटसा कंपनीच्या मार्फत निर्यात - १५-२० टक्के अधिकचा दर
- ✦ संकरीत भात लागवड व बिजोत्पादनावर भरीव कार्य - शेवगा (पीकेएम-१) लागवडीस प्रोत्साहन

श्री.भागीनाथ रामचंद्र गायके,
तंत्र अधिकारी, (नैसर्गिक आपत्ती)
कृषि आयुक्तालय , पुणे
मो. नं ९४०४९५३५६८

- त्यांनी शासकीय सेवेत ३२ वर्ष अविरत कामगिरी
- सेवेची सुरुवात सांख्यिकी विभागात कृषि पर्यवेक्षक पदावरून
- कृषि आयुक्तालयामध्ये विविध योजनांच्या मार्गदर्शक सूचना तयार करण्यात मोलाचे योगदान
- कर्मचारी कल्याण कक्षात कार्यरत असताना शासन व कृषि आयुक्तालय यांच्यात चांगला समन्वय
- कृषि खात्याच्या पुर्नरचना कामात मोलाची कामगिरी
- स्वतःच्या पदाचे काम सांभाळून शेतीनिष्ठ सत्कार कार्यक्रमांतर्गत सक्रीय सहभाग
- हिवाळी अधिवेशनात अतिउत्कृष्ट कामाबाबत मा. सचिव (कृषि) यांच्याकडून प्रमाणपत्र
- नैसर्गिक आपत्ती कक्षामध्ये तंत्र अधिकारी म्हणून उत्कृष्ट कामाचा ठसा

श्री. प्रदिपकुमार ताराचंद अजमेरा
कृषि पर्यवेक्षक
तालुका कृषि अधिकारी, अंबड, जि. जालना
मो.नं ९४२३७८६९५४

- ❖ कृषि सेवेचा २७ वर्ष अनुभव - कृषि सहाय्यक या पदापासून कार्यारंभ
- ❖ त्यांनी सीपीपी कल्चरचा वापर, सेंद्रिय संजीवनीचा वापर, नाडेपचा वापर, झिरोबजेट वापर, लिंगोळी खताचा व अर्काचा वापर, कापसाची कमी अंतरावरील लागवड, सधन कापुस लागवड, विहीर पुर्नभरण प्रयोग, २० शेडनेटची उभारणी, कांदा, लागवड, तंत्रज्ञान, विविध मेळावे, कृषि प्रदर्शने, शेतक-यांच्या यशोगाथा
- ❖ वनराई बंधारे, गाळ काढणे इ. कार्यक्षेत्रात उल्लेखनीय कार्य
- ❖ मृदसंधारणाचे कामामध्ये लोकसहभागासाठी भरीव कार्य
- ❖ कृषि विषयक अभ्यास साहित्याची निर्मिती व प्रसारण
- ❖ वर्तमानपत्रातून तसेच अनेक कृषि विषयक मासिकांतून कृषि विषयक लेख प्रसिध्द
- ❖ ई.टी.व्ही., साम टि.व्ही.-साम अॅग्रोवन मुलाखत प्रसारित तसेच रेडिओ वरून प्रसारण
- ❖ सेवा कार्यकाळात कृषि विभागाकडून विविध स्तरावरून प्रशस्तिपत्रक अभिनंदनपत्र

पिकस्पर्धा विजेते

ही स्पर्धा राज्यात कृषि आयुक्तालयस्तरावरून राबविण्यात येते. राज्यातील ज्या शेतक-यांची स्वतःचे नावे शेतजमिन आहे व ती जमिन शेतकरी स्वतः शेतीसाठीच कसतात असे शेतकरी जिल्हा पातळीवर पीक उत्पादन स्पर्धेत भाग घेतात. त्यापैकी १ ते ५ क्रमांक मिळविणा-या शेतक-यांना राज्य पातळीवरील स्पर्धेत भाग घेता येतो. अशा शेतक-यामधुन गुणानुक्रमे १ ते ३ क्रमांक पटकाविणा-या शेतक-यांना पारितोषिक देऊन पुरस्कृत करून त्यांचा सपत्तिक सत्कार करण्यात येतो.

श्री. उत्तम भगवान परब
मु.पो तळवडे, ता. सावंतवाडी, जिल्हा. सिंधूदुर्ग

- श्री. उत्तम भगवान परब हे सिंधूदूर्ग जिल्हायातील प्रगतशिल शेतकारी आहेत. त्यांनी सन २०१४-१५ चे राज्यस्तरीय भात पीक स्पर्धत (सर्वसाधारण गट) भाग घेऊन हेक्टरी १२४ क्विंटल ३२ किलो १०० ग्रॅम उत्पादन घेऊन प्रथम क्रमांक मिळविला आहे.
- त्यांनी भात पीकापूर्वी घेतलेल्या पीकाची काढणी केल्यानंतर जमीनीची दोन वेळा उभी-आडवी नांगरट करुन इतर पुर्वमशागतीची कामे करुन जमीन भुसभुशीत केली. जमीनीमध्ये हेक्टरी १० गाडया शेणखत व हिरवळीचे खतामध्ये गिरीपुष्प पाला याचा वापर केला आहे.
- राज्यपातळी भात पीक स्पर्धोमध्ये भाग घेण्यासाठी अराईज ६४४४ या भाताच्या संकरीत वाणाची निवड केलेली आहे. एकवेळा खुरपणी केलेली आहे. रासायनिक खतामध्ये १०.२६.२६ व युरीया ब्रिकेट यांचा वापर केला आहे.

श्री. कलगोंडा बापुसाहेब पार्वते
मु.पो.मुळकूड. ता. कागल, जि. कोल्हापूर

- ❖ कोल्हापूर जिल्हयातील प्रगतशिल शेतकारी.
- ❖ त्यांनी सन २०१४-१५ चे राज्यस्तरीय भात पीक स्पर्धत (सर्वसाधारण गट) भाग घेऊन हेक्टरी १२० क्विंटल ६३ किलो ७१४ ग्रॅम उत्पादन घेऊन व्दितीय क्रमांक मिळविला आहे.
- ❖ त्यांनी भात पीकापूर्वी घेतलेल्या ऊस पीकाची काढणी केल्यानंतर जमीनीची दोन वेळा उभी-आडवी नांगरट करुन इतर पुर्वमशागतीची कामे करुन जमीन भुसभुशीत केली. जमीनीमध्ये हेक्टरी ५० गाडया शेणखत वापरले आहे. माती परिक्षण करुन शिफारसीनुसार रासायनिक खंताचा वापर
- ❖ राज्यपातळी भात पीकस्पर्धोमध्ये भाग घेण्यासाठी प्रोअॅग्री ६४४४ या भाताच्या संकरीत वाणाची निवड केली आहे.दोन वेळा खुरपणी करुन आवश्यकतेनुसार पाण्याच्या पाळया दिल्या आहेत. रासायनिक खतामध्ये सुफला २०:२०:० व युरीया यांचा वापर केला आहे.
- ❖ त्यांनी यापूर्वी जिल्हा पातळीवरील पीकस्पर्धोमध्ये प्रथम क्रमांक मिळविलेला आहे.

श्री. धोंडीराम खानगोंडा कतगर
मु.पो. सुळकूड. ता. कागल, जि. कोल्हापूर

- ❖ कोल्हापूर जिल्हयातील प्रगतशिल शेतकारी आहेत.
- ❖ त्यांनी सन २०१४-१५ चे राज्यस्तरीय भात पीक स्पर्धत (सर्वसाधारण गट) भाग घेऊन हेक्टरी १०५ क्विंटल १३ किलो ९६५ ग्रॅम उत्पादन घेऊन तृतीय क्रंमाक मिळविला आहे.
- ❖ त्यांनी भात पीकापूर्वी घेतलेल्या ऊस पीकाची काढणी केल्यानंतर त्या जमीनीची उभी-आडवी नांगरट करुन इतर पुर्वमशागतीची कामे करुन जमीन भुसभुशीत केली. जमीनीमध्ये हेक्टरी ४८ गाडया शेणखत वापरले आहे. माती परिक्षण करुन शिफारसीनुसार रासायनिक खंताचा व दुय्यम खतांचा वापर केला आहे.
- ❖ राज्यपातळी भात पीकस्पर्धोमध्ये भाग घेण्यासाठी प्रोअॅग्री ६४४४ या भाताच्या संकरीत वाणाची निवड केली आहे. दोन वेळा खुरपणी व एकवेळा कोळपणी करुन आवश्यकतेनुसार पाण्याच्या पाळया दिल्या आहेत. रासायनिक खतामध्ये युरीया व डी.ए.पी यांचा वापर केला आहे.

धन्यवाद